

การนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้และผลกระทบต่องานของผู้ตรวจสอบภายใน

นาย วีรกีจ อุฑารสกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1484-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE IMPLEMENT OF GOOD CORPORATE GOVERNANCE AND ITS IMPACT
ON INTERNAL AUDITOR'S WORK

Mr.Veerakij Utharnsakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1484-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้และผลกระทบต่องานของผู้
ตรวจสอบภายใน

โดย

นายวีรภัก อู่ทวารสกุล

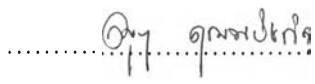
สาขาวิชา

การบัญชี

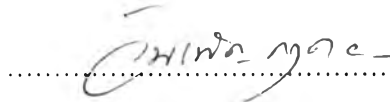
อาจารย์ที่ปรึกษา

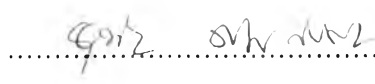
ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละม้าย

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

 ..... คณะบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละม้าย)

 ..... กรรมการ
(สุวิมล กฤตยาเกียรติ)

นาย วีรภิจ อุทธารสกุล : การนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้และผลกระทบต่องาน
ของผู้ตรวจสอบภายใน. (THE IMPLEMENT OF GOOD CORPORATE
GOVERNANCE AND ITS IMPACT ON INTERNAL AUDITOR'S WORK)

อ. ที่ปรึกษา : ศ.ดร.อุทัย ตันละมัย 140 หน้า. ISBN 974-53-1484-6.

การนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการองค์กร รวมถึง
ด้านการควบคุมภายในที่ทำให้สามารถลดความเสี่ยงจากปัญหาทางด้านตัวแทนระหว่าง
ผู้บริหารและผู้ถือหุ้น และมีผลดีต่อการพัฒนาโครงสร้างองค์กรและระบบการควบคุมให้มี
ประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ธุรกิจ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการนำการกำกับดูแลที่ดี
มาใช้ในองค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัจจัยทางด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานการตรวจสอบ
ภายใน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ตรวจสอบภายในของบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น
จำกัด (มหาชน) และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบไปด้วย แบบสอบถาม
และการสัมภาษณ์เชิงลึกรายกลุ่ม ตัวแปรหลักที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ งานของผู้ตรวจสอบ
ภายในที่ได้รับผลกระทบจากการนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ในองค์กร ตัวแปรทางด้าน
ประสิทธิภาพที่ใช้วัดประกอบไปด้วย เปรอร์เซนต์การเปลี่ยนแปลงของ ระยะเวลาที่ทำ จำนวน
ครั้งที่ปฏิบัติ จำนวนขั้นตอน และความเข้มข้นในการตรวจสอบภายในของแต่ละงาน สำหรับ
ตัวแปรด้านประสิทธิผลประกอบด้วย ความเป็นอิสระ ความสามารถในการดำเนินงาน และ
ความชัดเจนของอำนาจหน้าที่ของแต่ละงาน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า งานการตรวจสอบภายใน
ของผู้ตรวจสอบภายในได้รับผลกระทบทางด้านประสิทธิภาพที่ลดลง แต่มีประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น
จากการที่ได้นำแนวคิดด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ในองค์กร

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อนิสิต..... *วิภาณี อุทธารสกุล*
สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *ศ.ดร.อุทัย ตันละมัย*
ปีการศึกษา..... 2547.....

448 24187 26 : MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: CORPORATE GOOD GOVERNANCE / INTERNAL AUDITOR'S WORK / EFFICIENCY / EFFECTIVENESS

VEERAKIJ UTHARNSAKUL: THE IMPLEMENT OF GOOD CORPORATE GOVERNANCE AND ITS IMPACT ON INTERNAL AUDITOR'S WORK.

THESIS ADVISOR: PROF. UTHAI TANLAMAI, Ph.D., 140 pp.

ISBN 974-53-1484-6.

Good corporate governance has important impacts on management and organizations, especially in the internal control area. The implementation of good corporate governance should help reducing the risk of agency problems between management and shareholders. It can also help the development of good organizational structure and add value to business.

This thesis studies the impact of implementing good corporate governance on internal auditor's work in the TOT Corporation Public Company Limited. The study used self-administered questionnaires and in-depth interviews. Detailed tasks of the internal auditors were examined together with their efficiency and effectiveness measures. The efficiency measures include the percentage of changes in the working hours, the number of times or frequency of performing a given task, the number of steps, and the audit intensity of a given task. Effectiveness measures comprise the independence, the capability to work, the clarity of responsibility of an internal auditor in performing a given task. The results show a decrease in efficiency and an increase in effectiveness of an internal auditor's work after the implementation of good corporate governance in this organization.

Department.....Accountancy..... Student's signature..... *Veerakij Utharnsakul*.....
Field of study.....Accounting.....Advisor's signature..... *Uthai Tanlamai*.....
Academic year .....2004.....

กิตติกรรมประกาศ

สำหรับความสำเร็จในการศึกษานี้เกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ต่อผู้ทำวิจัยอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละมัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความเมตตาและสละเวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำ รวมถึงข้อคิดเห็นและความช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่องของการจัดทำวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และพร้อมกันนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วันเพ็ญ กฤตผล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และ คุณสุวิมล กฤตยาเกียรติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสองได้ให้คำแนะนำรวมถึงข้อเสนอนะที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณ ดลฤดี พรพิพัฒน์ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่สำนักตรวจสอบ และ ผู้ตรวจสอบภายในของ บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลรวมถึงคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ในท้ายที่สุดนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณครอบครัว และพี่ๆ น้องๆ ที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และเหนือสิ่งใดข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ นาง มานิจ อุซารสกุล มารดาของข้าพเจ้าที่คอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่มีส่วนร่วมทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้ทำวิจัยขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียวและขอภัยไว้ ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
วิธีดำเนินการวิจัยและลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับ การกำกับดูแลกิจการที่ดี.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับ การควบคุมภายในเพื่อบริหารความเสี่ยง	17
ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการควบคุมภายใน เพื่อบริหารความเสี่ยง	21
ผลการดำเนินงานของทรัพยากรบุคคล.....	23
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย	27
วิธีดำเนินการวิจัย	27
สมมติฐานในการวิจัย	27
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	28
ประชากรและตัวอย่าง	31

สารบัญ (ต่อ)

ช

หน้า

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
ลำดับการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยนำร่องและขั้นตอนการปฏิบัติงานหลังจากได้ ผลการวิจัยนำร่อง.....	34
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงการวิจัยนำร่อง	36
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับฝ่ายตรวจสอบภายใน	50
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายใน	54
ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	72
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการวิจัย	81
ข้อเสนอแนะ	86
รายการอ้างอิง.....	88
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายละเอียดของงาน	96
ภาคผนวก ข สรุปหลักการทั่วไปของการกำกับดูแลที่ดี	101
ภาคผนวก ค ลักษณะธุรกิจและ พันธกิจ ของ บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน).....	103
ภาคผนวก ง ประสบการณ์ของการทำ COSO ในบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันกับ บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน).....	105
ภาคผนวก จ การควบคุมภายในเกี่ยวกับรายได้ขององค์การโทรศัพท์	107

สารบัญ (ต่อ)

ณ

หน้า

ภาคผนวก ฉ สรุปผลวิเคราะห์การตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจไทย	109
ภาคผนวก ช สรุปกระบวนการ การจัดทำ HR Scorecard ของบริษัท ACC Communication.....	111
ภาคผนวก ซ การทำตัวชี้วัดในธรรมาภิบาล (บรรษัทภิบาล).....	113
ภาคผนวก ฅ ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	116
ภาคผนวก ญ ตัวอย่างแบบสอบถาม	128
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	140

สารบัญตาราง

ญ

	หน้า
ตารางที่ 2-1 แสดงรูปแบบการแบ่งผลประโยชน์	14
ตารางที่ 3-1 ประเภทงานของผู้ตรวจสอบภายใน	28
ตารางที่ 3-2 มิติของการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานทางด้านประสิทธิภาพ	29
ตารางที่ 3-3 มิติทางด้านประสิทธิผลของงาน	30
ตารางที่ 3-4 คุณสมบัติหรือคุณลักษณะของผู้ตรวจสอบภายใน	31
ตารางที่ 3-5 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการบัญชีในบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	32
ตารางที่ 3-6 จำนวนของสมาชิกในสมาคมผู้ตรวจสอบภายใน	33
ตารางที่ 3-7 ประเภทองค์กรของผู้ตรวจสอบภายในจากโครงการนำร่อง	36
ตารางที่ 3-8 ประเภทใบรับรองของผู้ตรวจสอบภายใน (โครงการนำร่อง)	37
ตารางที่ 3-9 ระดับการศึกษาของผู้ตรวจสอบภายใน (โครงการนำร่อง)	37
ตารางที่ 3-10 ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในต่อประเภทงานทั่วไปจากการนำการกำกับ ดูแลกิจการที่ดีมาใช้ (โครงการนำร่อง)	38
ตารางที่ 3-11 ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในต่อประเภทงานตรวจสอบภายในด้านการ ดำเนินงานทั่วไปจากการนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ (โครงการนำร่อง)	39
ตารางที่ 3-12 ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในต่อประเภทงานตรวจสอบภายในด้านการ ปฏิบัติงานเฉพาะด้าน (โครงการนำร่อง)	40
ตารางที่ 3-13 ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในต่อประเภทงานตรวจสอบภายในด้าน ผลประโยชน์และการลงทุน (โครงการนำร่อง)	42
ตารางที่ 3-14 ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในต่อประเภทงานตรวจสอบภายในด้าน คอมพิวเตอร์จากการนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ (โครงการนำร่อง)	43
ตารางที่ 3-15 สรุปลักษณะงานตรวจสอบภายในที่จะใช้ในรูปแบบสอบถาม	44
ตารางที่ 3-16 ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับตัวแปรด้านประสิทธิภาพจากการ นำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ (โครงการนำร่อง)	47
ตารางที่ 3-17 ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับตัวแปรทางด้านประสิทธิผล จากการนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาใช้ (โครงการนำร่อง)	48
ตารางที่ 3-18 สรุปลักษณะตัวแปรทางด้านประสิทธิภาพที่จะใช้ในการสอบถาม	49
ตารางที่ 3-19 สรุปลักษณะตัวแปรทางด้านประสิทธิผลที่จะใช้ในรูปแบบสอบถาม	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

๗

	หน้า
ตารางที่ 4-1 อัตราการตอบกลับแบ่งตามหน่วยงานต้นสังกัด	51
ตารางที่ 4-2 อัตราการตอบกลับแบ่งตามโครงสร้างเดิม.....	51
ตารางที่ 4-3 ประสิทธิภาพของผู้ตรวจสอบภายใน	52
ตารางที่ 4-4 วุฒิการศึกษาของพนักงานตรวจสอบภายใน.....	53
ตารางที่ 4-5 แสดงการเปลี่ยนแปลงของงานประเภททั่วไป	56
ตารางที่ 4-6 แสดงการเปลี่ยนแปลงของงานตรวจสอบภายในด้านการดำเนินงานทั่วไป	58
ตารางที่ 4-7 แสดงการเปลี่ยนแปลงของงานตรวจสอบภายในด้านการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน ..	60
ตารางที่ 4-8 แสดงการเปลี่ยนแปลงของงานตรวจสอบภายในด้านคอมพิวเตอร์.....	62
ตารางที่ 4-9 แสดงการเปลี่ยนแปลงของงานตรวจสอบภายในด้านผลประโยชน์และการลงทุน ..	64
ตารางที่ 4-10 แสดงผลสรุปของการเปลี่ยนแปลงไปในงาน.....	65
ตารางที่ 4-11 แสดงความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายในเฉพาะในทิศทางที่เพิ่มขึ้น	66
ตารางที่ 4-12 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบภายใน.....	68
ตารางที่ 4-13 การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล แยกตามประเภทงาน.....	69
ตารางที่ 4-14 แสดงการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ หลังจากการนำการกำกับดูแลกิจการมาใช้ ..	71
ตารางที่ 4-15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประสิทธิภาพกับประสิทธิผลแบ่งตามงาน.....	72
ตารางที่ 4-16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประสิทธิภาพกับประสิทธิผล แบ่งตามปัจจัย	74
ตารางที่ 4-17 แสดงการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่ายระหว่างการเปลี่ยนแปลงด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผล	76
ตารางที่ 4-18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของงานกับการบริหารงานต่าง ๆ	78
ตารางที่ 4-19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของงานกับการบริหารงานต่าง ๆ.....	79

สารบัญภาพ

๘
หน้า

แผนภาพที่ 4-1 แสดงประเภทงานตรวจสอบภายในด้านต่าง ๆ.....	54
--	----